

Taina Hintsanen
SITOUTUMISEN SALAISUUS
Vapaaehtoistyöstä Forssan Katukirkossa

Opinnäytetyö
KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU
Kansalaistoiminta ja nuorisotyö
Maaliskuu 2011

TIIVISTELMÄ

Yksikkö Humanistinen ja kasvatustieteiden yksikkö, Ylivieskan yksikkö	Aika 2011	Tekijä/tekijät Taina Hintsanen
Koulutusohjelma Kansalaistoiminta ja nuorisotyö		
Työn nimi Sitoutumisen salaisuus, vapaaehtoistyöstä Forssan katukirkossa		
Työn ohjaaja TT Vesa Nuorva	Sivumäärä 39	
Työelämäohjaaja Pekka Murtolahti, Forssan Katukirkkoyhdistys ry		

Opinnäytetyö on tutkimuslähtöinen, jonka tavoitteena on kehittää Forssan katukirkko-yhdistyksen vapaaehtoistyötä. Vapaaehtoistyötä tehdään päihdeongelmaisten ja heidän läheistensä auttamiseksi ja tukemiseksi. Toiminta on yhteiskristillistä ja sitä toteutetaan Forssan seudulla. Mukana toiminnassa on eri kristillisten seurakuntien vapaaehtoistyöntekijöitä. Tutkimuksessa haastattelin kuutta vapaaehtoistyöntekijää, jotka ovat olleet mukana toiminnassa alusta alkaen. Yhdistys on rekisteröity vuonna 1997. Vapaaehtoisten voimin yhdistys on järjestänyt jouluruokailun, kesäleirin ja viikoittaisen hartaushetken, jossa tarjoillaan voileipäkahvit.

Tutkimuksessa käytetään teemahaastattelua, ja kysymysten avulla pyritään saamaan vastauksia, joiden avulla Katukirkon toiminta voidaan turvata jatkossakin. Vapaaehtoistyötä on paljon tutkittu. Opinnäytetyössä saadut vastaukset olivat hyvin samansuuntaisia kuin mitä oli saatu aikaisemmissakin tutkimuksissa. Vapaaehtoistyö oli samalla antoisaa ja toisaalta se vaati pitkäjänteisyyttä ja sitkeyttä. Vapaaehtoistyöntekijät kokivat oman henkilökohtaisen uskonsa pohjalta työn kutsumustyönä, jossa oma henkilökohtainen uskon kokemus oli liikkeellepaneva voima. Työhön oli lähdetty jonkun elämänmuutoksen yhteydessä oltaessa lähellä eläkeikää. Haastattelut koettiin hyvänä ja haastateltavat toivoivat, että olisin haastatellut useampiakin, mitä olin aluksi ajatellut haastatella. Yhteistä kaikille oli myös työssä koettu ilo, mikä antoi voimaa jaksaa vuodesta toiseen vapaaehtoistyössä.

Ikääntyvä vapaaehtoistyöntekijäjoukko tekee työtä yli omien voimavarojensa. Yleisesti uskottiin, että nuoret eivät tienneet Katukirkon toiminnasta juuri mitään. Toisaalta vahvasti epäiltiin, että he eivät tulisi mukaan toimintaan, koska siitä ei makseta palkkaa. Miten vapaaehtoistyöhön saadaan uusia työntekijöitä, jotka ovat valmiita uhraamaan omaa aikaansa toisten parhaaksi? Tutkimus osoitti, miten monipuolista vapaaehtoistyö on. Toiminnan jatkumisen kannalta on tärkeitä löytää keinoja uusien työntekijöiden saamiseksi toimintaan mukaan.

Asiasana

Kolmas sektori, kokemus, kristillinen, motivaatio, päihdetyö, sitoutuminen, ja vapaaehtoistyöntekijä.

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Humanities and Education, Ylivieska	Date 2011	Author Taina Hintsanen
Degree programme Civic Activity and Youth Work		
Name of thesis The secrets of the commitment, voluntary work in Katukirkko of Forssa		
Instructor Dr Vesa Nuorva	Pages 39	
Supervisor Pekka Murtolahti, Katukirkko of Forssa		

Thesis I have chosen is research based with the objective to aim to develop the volunteer work for the Association of Katukirkko of Forssa. The volunteer work is centered around helping drug or alcohol abusers and their families. Operation is carried with different Christian denominations in the Forssa area. Different functions are carried therefore by the volunteer workers who have been with the project from the very beginning. The association has been registered in 1997. Due to the volunteer workers the association has put together a Christmas dinner, summer camp as well as the weekly devotions where coffee and sandwiches are served. In the research theme interview has been used and the questions for aiming for the answers that would secure the functions of the Katukirkko to continue also in the future. There has been a lot of research done in the volunteer work and the answers gained in this thesis were parallel to the previous researches done. Volunteer work is very rewarding and at the same time it takes perseverance and resilience. The volunteer workers were highly motivated through their own personal faith as they felt it was their calling, their ministry. The common factor with everyone interviewed was that they all had started the volunteer work closer to retirement age, during some life changes. The interviews were welcomed by the group and they would have hoped the interview would have been done to an even bigger group. Another common factor was the joy that the volunteer work brought- the joy gave strength to continue at it year after year.

Ageing volunteer work group is giving more of their strength and energy that they have to give. The common belief was that young people did not know about the Katukirkko projects much at all. There was also strong doubts that the youth would not join, even if they knew about the activities, as there was no salary to be gained. How to get new volunteer workers, who are ready to sacrifice their time for the benefit of others? The research showed the versatile activities volunteer work held. To continuity of the activities it is vital to find new ways to recruit new workers to this field.

Key words

Alcohol and drug abuse, Christian, commitment, experience, motivation, third sector, volunteer worker.

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ	6
2.1 Kolmas sektori	6
2.2 Forssan Katukirkkoyhdistys ry	7
2.2.1 Toimintakeskus Sinisoppi	8
2.2.2 Säännöllinen toiminta.....	9
3 DIAKONIATYÖ	11
3.1 Vapaaehtoistyö	11
3.1.1 Kristillissosiaaliset arvot ja raittiustyö	12
3.1.2 Kristillinen päihdetyö	13
3.2 Alkoholiriippuvuus.....	14
3.3 Arkinen rakkauden osoitus	16
3.4 Vertaistuki	18
3.5 Koulutus.....	19
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	21
4.1 Tutkimuksen tarkoitus	22
4.2 Toiminnan tulevaisuus	22
4.3 Projektirahoitus	23
5 TUTKIMUSMENETELMÄT	24
5.1 Haastattelut.....	24
5.2 Sisällönanalyysi.....	25
5.3 Johtopäätökset ja arviointi	25
6 TUTKIMUSAINEISTOA	27
6.1 Vapaaehtoisten haastattelut	27
6.2 Vastauksia kysymyksiin.....	27
6.3 Avoimet vastaukset.....	31
6.4 Ekumeniapalkinto.....	33
6.5 Rakennuspalikoita	33
7 POHDINTA	36

LÄHTEET	37
----------------------	-----------

LIITTEET

1 JOHDANTO

Monesti kuulee puhuttavan suurista ikäluokista, aivan kuin sodan jälkeen 40-luvulla syntyneet ihmiset olisivat taakka suomalaiselle yhteiskunnalle. Harvoin kuulee puhuttavan näitten ikäluokkien voimavaroista sekä panoksesta vapaaehtoistyössä. Forssan katukirkkoyhdistyksessä monet eläkkeellä olevat vapaaehtoistyöntekijät uhraavat omaa aikaansa toisten parhaaksi.

Forssan Katukirkkoyhdistyksen parissa toimii yli viisikymmentä vapaaehtoistyöntekijää erilaisissa tehtävissä. Työtä tehdään päihdeongelmaisten ja heidän läheistensä auttamiseksi ja tukemiseksi. Yhdistys on perustettu vuonna 1997 ja kaikki haastateltavat ovat olleet mukana toiminnassa alusta alkaen. Tässä tutkimuslähtöisessä opinnäytetyössä haastatellaan vapaaehtoistyöntekijöitä ja tutkitaan miten toimintaan on tultu mukaan ja miten saadaan uusia nuorempia työntekijöitä tulemaan mukaan työhön.

Vapaaehtoistoimintaa on Suomessa tutkittu melko laajasti historiallisesta näkökulmasta. Tutkimuksista välittyy kuva suomalaisen kansalaisyhteiskunnan synnystä ja talkooperinteestä. (Nylund & Yeung 2005, 21). Vuosi 2011 on Euroopan Unionin vapaaehtoistoiminnan vuosi, joka nostaa esiin vapaaehtoistoimijat ympäri Euroopan. Suuri osa järjestötoiminnasta nojaa vapaaehtoistyöhön ja yli kolmasosa suomalaisista aikuisista tekee vapaaehtoistyötä. Suomessa vapaaehtoistoiminnan vuotta koordinoivat Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta (KANE) ja Suomen Nuorisoyhteistyö-Allianssi. (Sininauhaliitto 2010.)

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1 Kolmas sektori

Tässä tutkimuslähtöisessä opinnäytetyössä keskitytään vapaaehtoistyöhön, jota tehdään päihdeongelmaisten ja heidän läheistensä auttamiseksi kolmannen sektorin toimesta.

Yhteiskunnan ja yksilön välillä välimaastossa toimivaa järjestösektoria, ns. kolmatta sektoria, kutsutaan puoliviralliseksi virallisen ja epävirallisen välissä. Sitä voidaan myös nimittää vapaaehtoissektoriksi ammatti- ja omaissektorin välissä. Kolmas sektori on kantamassa suurta vastuuta hyvinvointipalvelujen tuottamisesta ja yhteisvastuusta julkisen ja yksityisen sektorin ohella. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen ja Särkelä 2001, 94-95.)

Kolmas sektori, voittoa tavoittelematon tai taloudelliseen voittoon pyrkimätön sektori on tullut melko laajasti käyttöön erityisesti sen vuoksi, että se on muodostanut taloustilastoissa oman kategoriansa. Suomessakin käytössä oleva kansantalouden tilinpitojärjestelmä tuntee luokan voittoa tavoittelemattomat yhteisöt. (Helander 1998, 39-40.)

Kolmas sektori voidaan jakaa monella tavalla. Yksi karkea jako voisi olla urheilutoiminta ja humanitaarinen työ. Urheiluseurat toimivat vahvasti lasten vanhempien tekemän työn varassa. Kristillinen päihdetyö on vaativaa ja haastavaa monella tavalla; kuka jaksaa auttaa kun elämää ohjaavatkin alkoholi tai huumeet? Kristillistä päihdetyötä kirkon diakoniatyön ohella tehdään myös yhdistystasolla, jota koordinoi Sininauhaliitto.

Suomessa on enemmän toivottomuutta, kuin moni haluaa myöntää. Tänä vuonna 75-vuotiaan Sininauhaliiton tavoite on torjumisen asemesta kohdata toivottomuus sekä olla merkittävä kansalaistoimija toivottomuuden

vastaisessa taistelussa. Sininauhaliitto muuttui päihdealan kristillisestä järjestöstä kristillisten päihdejärjestöjen keskusliitoksi 1970-luvulla alkaneen kehityksen tuloksena, ja vuodesta 1984 Sininauhaliitto on toiminut keskusliittona (Lund 2006, 7, 15).

2.2 Forssan Katukirkkoyhdistys ry

Pieni joukko naisia sai ajatuksen tarjota kahvia kadun miehille, joita he halusivat rohkaista myös Jumalan sanalla. Kahvitarjoilusta syntyi ajatus yhteisestä toiminnasta vähäosaisten auttamiseksi. Idean pohjalta eri seurakuntien ihmisiä kokoontui yhteen ja he perustivat yhdistyksen nimeltä Forssan Katukirkkoyhdistys ry. Toiminnan laajentuessa hartaushetkiä alettiin pitää säännöllisesti Pelastusarmeijan tiloissa. Pelastusarmeijan toiminta päättyi Forssassa vuoden 2000 alussa, jolloin myös hartausillat siirtyivät Vapaakirkon omistamaan Kerholaan.

Forssan Katukirkkoyhdistys ry perustettiin vuonna 1997. Katukirkkoyhdistyksen hallitukseen valittiin eri kristillisistä seurakunnista halukkaita vastuunkantajia. Katukirkkoyhdistys on liittynyt Sininauhaliittoon vuonna 2002, johon kuuluu lähes sata muuta kristillistä päihdejärjestöä. Myöhemmin vuonna 2004, M-20 valtakunnallisella projektilla aloitettiin päivätoiminta Saksankujalla, Sininauhaliiton, Katukirkon ja Forssan kaupungin yhteisvoimin Raha-automaattiyhdistyksen erityisavustuksella. Projektissa kohderyhmän muodostavat päihdeongelmaiset läheisineen sekä yksinäiset syrjäytyneet ja syrjäytymisuhan alla olevat henkilöt.

Virallisesti yhdistys on Forssan Katukirkkoyhdistys, mutta yhdistyksestä puhuttaessa käytetään usein nimeä Katukirkko. Katukirkko on yhteiskristillinen ja siinä on mukana vapaaehtoistyöntekijöitä eri kristillisistä seurakunnista ja yhdistyksistä, mm. vapaakirkosta, helluntai-, adventti- ja evankelisluterilaisista seurakunnista. Seutukunnallisesti mukana ovat Forssan, Tammelan, Jokioisten ja Humppilan seurakuntien vapaaehtoistyöntekijöitä eri kirkkokunnista ja evankelisluterilaisesta kirkosta.

2.2.1 Toimintakeskus Sinisoppi

Katukirkon toimitilat Saksankujalla ovat Forssa-asuntojen omistuksessa. Hämeentien kiinteistön omistaa Forssan Vapaaseurakunta. Toimintaa rahoittaa Forssan kaupunki, Raha-automaattiyhdistys, yksityiset, yritykset ja ympäristöseurakunnat sekä mukana olevat paikalliset kristilliset seurakunnat.

Toiminta on laajentunut, ja yhdistys on hakenut lisärahoitusta uudella toimintasuunnitelmalla ”Sosiaalista pääomaa Saksankujalle” vuodesta 2007 alkaen jatkuen edelleen. Toimintakeskus Sinisopen kautta voi saada tukea elämänhallintaan monin eri tavoin. Toiminnan yhteyteen on syntynyt työtoimintaa, tukiasumista, kierrätystä ja erilaista ryhmätoimintaa. Projektiin on palkattu kaksi määräaikaista työntekijää.

Projektin ohjausryhmään kuuluvat A-klinikan johtaja, Forssa-asuntojen isännöitsijä, sosiaalitoimesta vastaava sosiaalityöntekijä, Forssan luterilaisen seurakunnan diakoniatyöntekijä, projektityöntekijä sekä Katukirkon hallituksen puheenjohtaja ja sihteeri.

2.2.2 Säännöllinen toiminta

Vapaakirkon tiloissa eri seurakunnat järjestävät hartaushetken vuorovii-
koin yhdessä vapaaehtoisten kanssa. Siellä tarjoillaan voileipäkahvit ja
jaetaan ruokakasseja. Tavaroiden hankkimisesta ja kuljetuksesta vastaavat
vapaaehtoistyöntekijät. Kesäisin pidetään neljän päivän leiri, jossa vastuu-
ta kantavat eri seurakuntien työntekijät, vapaaehtoistyöntekijät sekä A-
klinikan sairaanhoitaja. Leiri on osallistujille ilmainen. Perinteinen joulu-
ateria valmistetaan talkoovoimin jouluviikolla. Joulunateria yhteydessä
jaetaan kaikille osallistujille lahjapussi, joka sisältää elintarvikkeita. Joulu-
aterialle on osallistunut yli 200 henkilöä kerrallaan. Lisäksi Saksankujalla
on toimipiste, jossa on päivätoimintaa, tukiasumista, työtoimintaa ja kier-
rätystä.

Toimintakeskuksessa vapaaehtoiset ovat auttaneet hartauksien pidossa,
kuljetuksissa, keittiötyössä, hiustenleikkuussa ja erilaisten käsitöiden teos-
sa, kuten esimerkiksi kangaspuiden kokoamisessa ja loimien asettamisessa
puihin. Yksi vapaaehtoisista tulee säännöllisesti laulattamaan päiväkävi-
jöitä toimintakeskukseen. Vapaaehtoiset ovat myös auttaneet asiakasmuu-
toissa ja huonekalujen kierrätyksessä.

Oma hengellinen kokemus motivoi vapaaehtoistyöntekijää työssä. Voi
vain kuvitella miten monet rukoukset on rukoiltu avuntarvitsijoiden puo-
lesta. Sielunhoitoon on myös mahdollisuus hartaushetkien yhteydessä ja
siihen rohkaistaan erilaisten tilaisuuksien yhteydessä.

Hartaudet on pyritty järjestämään maanantai-iltaisain niin, että ennen kahvitarjoilua on tunnin mittainen ohjelma jossa lauletaan ja luetaan Raamatua. Usein on myös etukäteen pyydetty eri henkilöiltä todistuspuheenvuoroja omakohtaisista kokemuksista.

3 DIAKONIATYÖ

3.1 Vapaaehtoistyö

Tässä tutkimuksessa keskitytään kristillisessä päihdetyössä tehtävään vapaaehtoistyöhön. Vapaaehtoistyössä on myös mukana vertaistoimijoita, joilla on omakohtaisia kokemuksia alkoholin käytöstä ja jotka ovat vapautuneet riippuvuudesta hengellisen kääntymyksen kautta. Vertaistoimijat ovat kokeneet syyllisyydestä vapautumisen Jeesuksen sovitustyön perusteella.

Vapaaehtoistyö päihdetyössä poikkeaa esimerkiksi urheiluseurojen vapaaehtoistyöstä, jossa vapaaehtoistyön kohteena oleva ryhmä on hyvin erilainen. Päihdeongelma on hyvin moninainen ja yksilöä tuhoava riippuvuusongelma. Päihdeongelmainen usein eristyy muusta yhteisöstä ja auttamisessa onkin tärkeätä, että hänet saadaan takaisin erilaisten, rakentavien yhteisöjen piiriin.

Pelastusarmeija on ollut uranuurtaja kristillisessä päihde- ja vapaaehtoistyössä Suomessa. Suomeen perustetut päihdeongelmaisten hoitokodit olivat merkittävä osoitus siitä, mitä rakkaus lähimmäiseen saa aikaan. Pelastusarmeija syntyi Englannissa vuonna 1865. Suomeen se rantautui vuonna 1889. Järjestön tehtävä on alusta lähtien selvä. Sen kiteytti eversti Karl Larsson vuonna 1918 Sotahuudossa, järjestön pää-äänenkannattajassa, seuraavasti:

Pelastusarmeijalla ei ole koskaan ollut kuin yksi tehtävä, ja se on hädän ja onnettomuuden, hengellisen ja aineellisen, lieventäminen ja torjuminen, missä se on ilmennytkään, kysymättä

kansalaisuutta, yhteiskuntaluokkaa, uskontoa tai poliittista mielipidettä. (Salminen 2006, 9.)

Näyttäisi siltä, että vapaaehtoistyötä selittäisivät paremmin sosiaaliset, emotionaaliset ja motivaatioon liittyvät tekijät. Oman edun tavoittelun sijaan pyyteettömässä käyttäytymisessä on kysymys sosiaalisista voimista, uskomuksista ja tunteista. (Hiilamo & Hiilamo 2007, 31.)

Vapaaehtoistyö voidaankin määritellä työksi, josta ei makseta palkkaa. Se on parhaimmillaan pyyteetöntä auttamistyötä ilman oman edun tavoittelua.

3.1.1 Kristillissosiaaliset arvot ja raittiustyö

Kristillissosiaalinen työ syntyi osana 1800-luvun yhteiskunnallista murrosta, jossa sääty-yhteiskunnan rakenteita purettiin ja tilalle rakennettiin uudenlaista kansalaisyhteiskuntaa. Kristillissosiaalisen työn historiasta avautuu kiinnostavia yhtymäkohtia 2000-luvun alun yhteiskunnalliseen tilanteeseen, 1860-luvulta lähtien käytiin keskusteluja kirkollisen ja kunnallisen köyhäinhoidon suhteista. (Markkola 2005, 50-51.)

Diakoniatyö, kristillissosiaalinen työ, raittiusliike ja taistelu sukupuolimooralista edustivat tärkeintä osaa 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa vaikuttavassa uudistusliikkeessä. Sen tavoitteena oli uuden kristillisen yhteiskuntamoraalin rakentaminen ja sitä kautta koko yhteiskunnan parantaminen. Kohderyhmiä oli useita, mutta yksi kohderyhmistä oli ”vaaranalaiset ja langenneet”, joihin kuuluivat paitsi alkoholistit, prostituoidut ja vapautetut vangit myös romaniväestö. Näille ”siveellisessä vaarassa oleville” perustettiin pelastus- ja turvakoteja, yömajoja ja työlaitoksia.

Myös kristilliset raittiusyhdistykset ja siveellisyysyhdistykset toimivat heidän parissaan. (Markkola 2005, 45-46.)

Forssan Katukirkko tekee työtä, jota monet muut tahot ovat tehneet ennen sitä. Kohderyhmänä ovat yksinäiset, syrjäytyneet, päihdeongelmaiset, joille on kasaantunut monia ongelmia ja jotka eivät selviydy ilman toisten apua. Katukirkko toimii kristillisellä arvopohjalla, jonka perustana on lähimmäisen rakkaus sanoin ja teoin, aivan kuten Suomeen 1800-luvun lopulla rantautuneella Pelastusarmeijalla. Soppaa, saippuaa ja sielunhoitoa tarjoaa moni muu järjestö Pelastusarmeijan ohella ja avuntarvitsijoita riittää kaikissa ikäluokissa.

3.1.2 Kristillinen päihdetyö

Kristillinen päihdetyö kolmannella sektorilla on päihdetyötä, jossa on hengellinen aspekti mukana. Katukirkon toiminta perustuu Jeesuksen antamaan esimerkkiin ja opetukseen: ”*Rakasta lähimmäistä niin kuin itseäsi.*” Raamatun opetukset ovat ohjenuorana, johon hengellinen opetus perustuu.

Eri kulttuuripiirien filosofioissa on kautta historian esiintynyt käsityskantoja, joiden mukaan jokin osa ihmisestä jatkaisi olemassaoloaan kuoleman jälkeen. Uskonnoissa tämä ajatuskanta on keskeinen, niin myös meille tutussa kristillisessä uskossa. (Niemelä 1998, 45.)

Kristillisyydessä korostuu ihmisen ainutkertaisuus ja ihmisarvo. Jokainen ihminen on arvokas, huolimatta siitä miten on onnistunut tai epäonnistunut elämässään.

Minulla on korkea käsitys ihmisestä. Ihmisarvo on uniikki ja luovuttamaton, osa meitä jokaista. Sitä ei voi ottaa eikä antaa pois, vaan sitä pitää puolustaa hartiavoimin kaikissa olosuhteissa. (Helsingin metropoliitta Ambrosius 2011.)

Kristillisen päihdetyön lähtökohtana on ihmisen ainutkertaisen arvon tunnustaminen. Päihdetyön tarkoituksena on auttaa ihmistä oman elämänsä mielekkyyden ja tarkoituksen etsimisessä, ratkaista syyllisyyden ongelma ja vapauttaa painostavasta syyllisyyden taakasta. Kirkon rooli päihdehaittojen ehkäisyssä ja hoidossa on siinä, että se pitää esillä armon sanomaa ja toivon näkökulmaa kaikissa olosuhteissa. Armon ja toivon avulla yksilöt ja yhteisöt tulevat tietoisiksi voimavaroistaan, mahdollisuuksistaan ja vastuustaan. (Kirkkohallitus 2005.)

3.2 Alkoholiriippuvuus

Valtiollisen alkoholimonopolin perustamiseen 1932 saakka suomalaista alkoholikulttuuria leimasi pitkään turvautuminen kieltoihin. Tätä kautta voisikin nimittää alkoholikieltojen ajaksi. Pyrkimys ratkaista alkoholiongelmat kieltämällä alkoholin käyttö huipentui täyteen kieltolakiin, joka oli voimassa vuodet 1919-1932. Sota-aikainen alkoholikielto perustui venäläiseen käsitykseen alkoholinkäytöstä, jota sotatilassa ollessa ei hyväksytty. (Peltonen 2006, 7.)

Naisista muodostui suomalaisessa julkisuudessa jo 1800-luvulla sellainen kuva, että he vaativat varsin yhtenäisenä joukkona kieltolakia. Vuonna

1876 jätettiin alkoholilainsäädännön tiukentamista vaatinut kirjelmä, jonka allekirjoittajina oli Minna Canthin johdolla 1452 naista. (Rasinaho 2006, 33.)

Läheiset ovat usein sijaiskärsijöitä alkoholiongelmaisen rinnalla. Historia mainitsee naiset, jotka toimivat raittiuden puolestapuhujina. Ikävää on todeta, että nykyään myös naiset käyttävät paljon alkoholia ja sitä kautta myös lasten huostaanotot ovat lisääntyneet.

Alkoholiongelmasta vapautuminen on pitkäkestoinen oppimisprosessi. Päihde-ehdoisen elämisen mallit on opittu pitkän ajan kuluessa, ja vastavasti poisoppiminen kestää kauan. (Lund 2006, 93.)

Juova alkoholisti on myös lupauksien ja päätöksien mestari. Lukemattomat kerrat tein valoja, itselle, perheelle, ja varsinkin aamuisin krapulan hiessä ja tuskassa: Tänään en ainakaan ryyppää! Tuskin oli päivä puolessa, kun jo ensimmäiset olutpullot oli kallistettu. Kesken kiireisintä työaikaa. Ne olivat variksen valoja, sanoi vaimoni. (Salminen 2008, 133.)

Alkoholiriippuvuus syntyy pikkuhiljaa ja sitä on vaikea itse huomata, toisaalta siihen on läheisten vaikea puuttua. Liiallisesta alkoholinkäytöstä kärsivät sekä asianomainen itse, että hänen läheisensä. Päihdetyöntekijänä kuulen monia surullisia elämänkertoja siitä miten alkoholistin elämä on itsetuhoista ja pettävää. Alkoholismi on monitahoinen ongelma ja ellei riippuvuusongelmasta kärsivä itse halua apua, on häntä vaikea auttaa.

3.3 Arkinen rakkauden osoitus

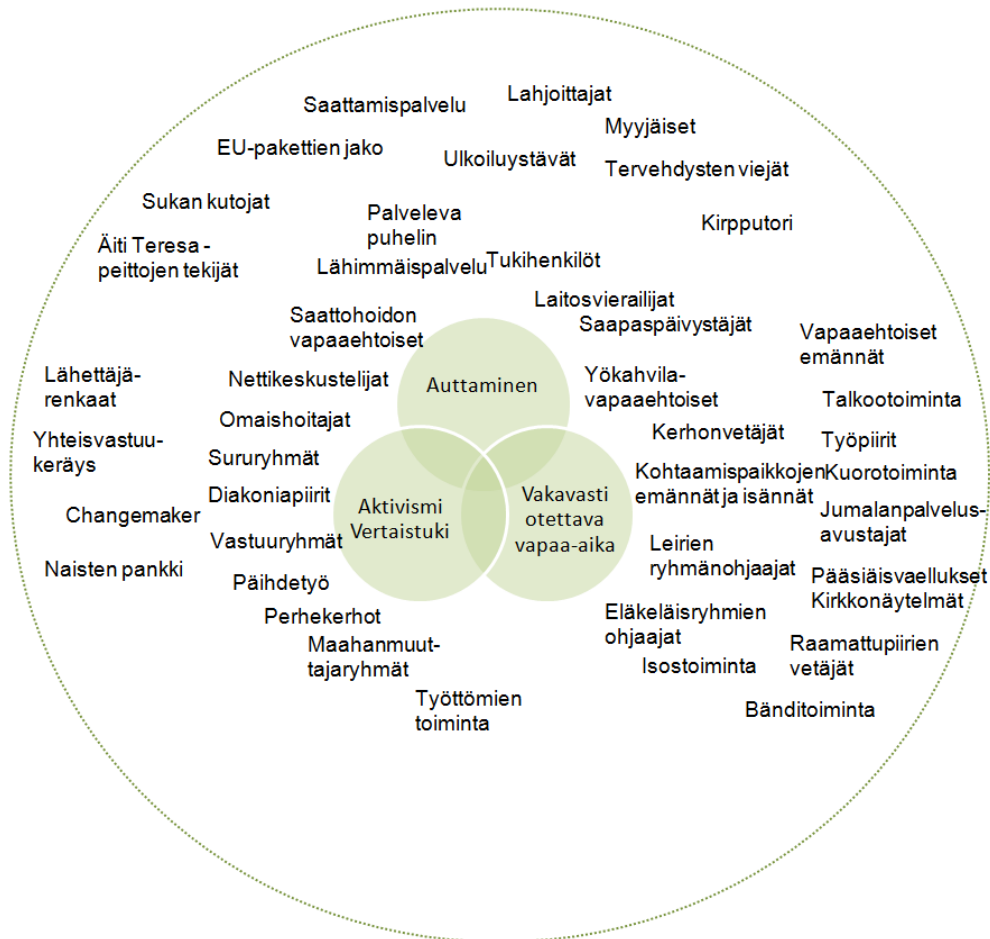
Vapaaehtoistoimintaan ollaan valmiita panostamaan myös tulevaisuudessa. Osallistumisen tavoista eniten kiinnostaa kertaluonteinen toiminta ja sen jälkeen lyhytkestoinen projektimainen toiminta. Joka kolmas vapaaehtoistoiminnasta kiinnostuneesta olisi valmis myös pitkäaikaiseen, sitoutuneeseen toimintaan. (Sininauhaliitto 2011.)

Työttömyyden lisääntyessä taloudellinen tilanne heikkenee. Forssan Katukirkon vapaaehtoistyöntekijät antavat omaa aikaansa hankkiessaan ruokatavaraa jaettavaksi heikompiosaisille, päihdeongelmasta kärsiville läheisille. Maanantai iltaisin Torikirkossa on tarjolla maukkaat voileipäkahvit, joita vapaaehtoiset ovat tarjoilemassa useille kymmenille ihmisille. Vapaaehtoiset rukoilevat myös paljon avuntarvitsijoiden puolesta.

Raamatun kertomus laupiaasta samarialaisesta on hyvä esimerkki siitä, mitä rakkaus lähimmäiseen voi parhaimmillaan olla. Auttaja ei yksistään vie pahoinpideltyä turvaan, vaan maksaa vielä korvausta hoidosta ja ruuasta majatalon pitäjälle.

Vapaaehtoistoiminnan periaatteista tunnutaan olevan melko yksimielisiä. Näitä ovat vapaaehtoisuus, palkattomuus, luottamuksellisuus, eiammatillisuus, tasa-arvo ja yhteinen ilo. (Ruohonen 2003, 42.) Vapaaehtoistyön mahdollisuudet ovat lukuisat. Katukirkon vapaaehtoiset ovat mukana omien voimavarojensa ja halukkuutensa mukaan. Tehtäviä on toimintakeskuksessa Saksankujalla sekä Torikirkon tiloissa Hämeentiellä säännöllisesti. Lisäksi yhdistys järjestää kesäleirin ja jouluruokailun. Tehtävistä voisi mainita kahvinkeiton, voileipien teon, ruuan jakamisen, tekemisen, lajittelun ja pussittamisen, sielunhoidon, hartauden pitämisen, parturoinnin, ohjaamisen, tukihenkilönä olemisen, kuljettamisen, avusta-

misen jne. Tehtäviä on vaikea luetteloida. Yksi ehkä tärkein tehtävä kuitenkin on kuuntelijana oleminen. Aito kohtaaminen arjessa jää usein kaiken muun tekemisen varjoon.

KUVIO 1 Kirkon vapaaehtoistyön mahdollisuuksia (Sakasti/kirkon diakoniatyö, 2011)

Vapaaehtoistyö päihdesektorilla ei ole kovin houkuttelevaa. Päihdeongelmaisten käytös saattaa joskus olla hyvinkin uhkaavaa ja aggressiivista. Vapaaehtoistyössä tulee muistaa myös päivittää omaa päihdetietoutta, valvoa omaa jaksamistaan ja turvallisuuttaan. Päihdetyön mahdollisuudet ovat moninaiset, auttaa voi vaikka villasukkia kutomalla niitä tarvitseville.

Vapaaehtoistoiminta vastaa moneen ihmisen perustarpeeseen ja toiminnasta saa aina jotain myös itselle (Porkka 2009, 97).

3.4 Vertaistuki

Vanhassa intiaanien sanonnassa on suuri viisaus: ” Jos haluat kulkea nopeasti, kulje yksin, mutta jos haluat kulkea kauas, kulje yhdessä” (Sakasti 2011).

Vertaisena oleminen on mahdollista esimerkiksi silloin, kun on itse päässyt alkoholista eroon ja haluaa tukea kohtalotoveria ”kuiville pääsyssä”. Vertaisena voi ymmärtää paremmin omien kokemustensa kautta lähimmäistä. Päihdetyössä vertaistuella on suuri merkitys. Kun on saanut kokea raittiina olemista, voi paremmin ymmärtää myös riippuvuutta.

Vertaistoiminta soveltuu hyvin järjestöille, sillä vapaa kansalaistoiminta perustuu yhdessä tekemiseen sekä yhdessä jaettaviin arvoihin ja kokemuksiin. Järjestöt tarjoavat helposti saavutettavan foorumin vertaistoinnille kokoamalla samassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä keskustelemaan, toimimaan ja vaikuttamaan yhdessä. (Dufva 2003, 23.)

Kuitenkin on hyvä muistaa, että tasa-arvo on yksi tärkeä asia auttamistyössä. Tukea tarjoavalla ei ole valtaa toiseen ihmiseen ja hänen elämäänsä nähden. Jokaisella on oikeus tehdä itse omista lähtökohdistaan käsin omaan elämäänsä liittyviä valintoja. (Harju ym. 2001, 34)

Tänäänkin ystävyiden ja lähimmäisyyden kokeminen sekä tuen ja avun antaminen tuovat elämään syvää iloa, mielekkyyttä, jopa ripauksen seikkailuakin. Ihminen tarvitsee vierelleen ihmisen. (Porio & Porio 2002, 14.)

3.5 Koulutus

Katukirkon vapaaehtoiset kokoontuvat kuukausittain yhteiseen iltapäivään muutamaksi tunniksi. Kokoontumisten tarkoitus on jakaa yhteisiä kokemuksia ja keskustella ajankohtaisista asioista. Luterilaisen kirkon työnohjaaja on antanut koulutuksellista ohjausta syksyllä uuden toimintakauden alkaessa.

Vapaaehtoistoiminnassa on kyse yhteisestä, myönteisestä tekemisestä. Tärkeitä tekijöitä onkin keskinäinen vuorovaikutus ja vertaistuki sekä yhteiset tapaamiset, jotka antavat tilaisuuden vaihtaa kokemuksia ja kuulumisia ja tutustua muihin vastaavassa tehtävässä toimiviin. Työnohjausryhmä on usein ainoa, säännöllisesti kokoontuva ja samat toimijat yhteen saattava foorumi. Siitä voikin muodostua vapaaehtoistyöntekijälle työyhteisö. (Porkka 2009, 75.)

Työnohjaukseen on luotava vapaaehtoisen motivaatiota tukeva ja uudistava ilmapiiri, jossa hän uskaltaa pohdiskella myös omia lähtökohtiaan. Ohjauksella edistetään hänen jaksamistaan sekä kasvuaan ihmisenä, vapaaehtoisena ja yhteistyökumppanina. Vapaaehtoista ohjataan myös tunnustamaan omat voimavaransa, mahdollisuutensa ja rajoituksensa vapaaehtoistyöntekijänä. Työnohjauksen avulla häntä autetaan tutkimaan itseään oppijana, tunnustamaan muutostarpeitaan, asettamaan itselleen oppimistavoitteita ja rohkaistaan toimimaan niiden saavuttamiseksi. (Porkka 2009, 120.)

Vapaaehtoisjoukon yhteinen tavoite on päihdeongelmasta kärsivien läheisten tukeminen. Ihmissuhdetyössä työkaluna on oma persoona ja omat voimavarat tulisi arvioida oikein, ettei auttajasta tule autettavaa.

Vapaaehtoisten huoltoon kuuluu tietenkin palkitseminen, joka tapahtuu ei-materialisin keinoin; usein erilaisten kulttuuritapahtumien, yhteisten retkien ja yhdessäolon merkeissä (Lehtinen 1997, 21).

Katukirkon vapaaehtoiset ovat käyneet teatterissa sekä tutustumassa eri yhdistysten toimintaan naapurikaupungeissa. Kerran vuodessa heillä on ollut yhteinen sauna ja iltapala seurakunnan leirikeskuksessa.

Haastattelujen perusteella suunniteltiin tulevalle syksylle tietoiskua päih-teistä, tartuntataudeista ja huumeista. Monille vapaaehtoisille ainoa keino saada uutta tietoa eri aineiden haittavaikutuksista oli television asiaohjelmat.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tutkimus tehdään Forssan Katukirkkoyhdistykselle, joka kuuluu valtakunnan tasolla toimivaan Sininauhaliittoon. Forssan seudun terveydenhuollon kuntayhtymään kuuluvat Forssan kaupungin lisäksi Tammelan, Humppilan, Jokioisten ja Ypäjän kunnat. Toiminnan kohderyhmään kuuluvat asiakkaat ovat edellä mainittujen kuntien asukkaita kuten vapaaehtoisetkin, jotka tulevat eri kristillisistä seurakunnista. Forssan Katukirkko sai ekumeenisesta työstään valtakunnallisen tunnustuspalkinnon vuodelta 2010 (Suomen ekumeeninen neuvosto 2011).

Forssan Katukirkon maanantai-illoissa osanottajia on vaihtelevasti. Joskus mukana on yli sata henkilöä ja joskus saattaa olla vain kuusikymmentä osallistujaa. Toimintakeskuksen piirissä on 20 tukiasukaspaikkaa, 10 tuki-työpaikkaa ja päiväkävijöitä on vaihtelevasti 20-30 henkilöä.

Vapaaehtoisten panos toiminnassa on merkittävä. Mukana heitä on tässä työssä noin viisikymmentä. Vapaaehtoistyöntekijöistä osa on ollut mukana yhdistyksen perustamisesta alkaen. Mukanaolevien seurakuntien vapaaehtoistyöntekijät huolehtivat vastuuvuoroista itsenäisesti. Vapaaehtoiset kyselevät mukaan uusia tulijoita ja välittävät tietoa työstä eteenpäin seurakuntalehtien välityksellä. Vasta vuonna 2004 yhdistys palkkasi ensimmäisen kokopäiväisen työntekijän toimintakeskukseen, joka perustettiin Saksankujalle.

4.1 Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuksen tavoitteena on löytää vapaaehtoistyöhön sitoutuneiden motiiveja ja miten he ovat lähteneet toimintaan mukaan. Mikä saa toiset tekemään vapaaehtoistyötä vuodesta toiseen, mitä on tehty, kuinka kauan ja miksi? Haastatteleamalla vapaaehtoistyöntekijöitä tutkitaan sitä, miten yhdistyksen toimintaan saataisiin uusia vapaaehtoistyöntekijöitä mukaan.

Vapaaehtoistyöntekijöistä suurin osa on eläkeläisiä. Vapaaehtoistyöhön tarvitaan uusia työntekijöitä, jotta toimintaa voidaan jatkaa tulevaisuudessakin.

4.2 Toiminnan tulevaisuus

Sitoutuminen vapaaehtoistyössä on tärkeitä toiminnan jatkumisen kannalta, toisaalta oma jaksaminen ja omien voimavarojen oikea jakaminen. Tulevaisuutta ajateltaessa on hyvä tietää, miten toimintaan saadaan uusia vapaaehtoisia lähtemään mukaan ja mikä auttaa heitä jaksamaan vapaaehtoistyössä. Yksi tapa tutkia tehtyä työmäärää on laskea tehdyt vapaaehtoistunnit. Tuntimäärällä voidaan osoittaa myös työn tarvetta ja sen tärkeyttä.

Aktiivinen kansalaisjärjestökenttä vaikuttaa omalta osaltaan demokraattisten ja moniarvoisten yhteiskuntien ja maailman rakentumiseen. Sillä voi olla aivan oleellinen merkitys tulevaisuuden kannalta, jos osaamme tämän mahdollisuuden käyttää. Maailma on yhteinen ja maailmanlaajuinen järjestöjen yhteinen työ tulee tulevaisuudessa olemaan entistä tärkeämpää. (Särkelä 2003, 105-106.)

4.3 Projektirahoitus

Vahvat taloudelliset paineet ovat vaikuttaneet julkisen hallinnon toimintaan 1990-luvun laman jälkeen. Näyttää ilmeiseltä, että projektiorganisaatioiden lisääntyminen johtuu ainakin osittain alibudjetoinnista eli niillä täydennetään ja korvataan muita mekanismeja. Kuntien ja alueviranomaisten taloudellista niukkuutta pyritään korvaamaan projektirahoituksella. (Sjöblom 2006, 7.)

Forssan Katukirkko aloitti toimintansa lahjoitusvaroin pienellä joukolla. Toiminta on laajentunut ja projektityön myötä on saatu myös ulkopuolista rahoitusta. Rahoituksen turvin on myös voitu mahdollistaa vapaaehtoistyöntekijöiden palkitseminen ja kouluttaminen.

Raha-automaattiyhdistyksen kautta saatu rahoitus on mahdollista vain, jos kunta on mukana omalla osuudellaan rahoituksessa. Yksi tavoite on rahoituksen turvaaminen, jotta työtä voitaisiin tehdä vähäosaisten auttamiseksi. Lisäksi tavoitteena ovat vapaaehtoistyövoiman tukeminen, kouluttaminen ja rekrytointi.

5 TUTKIMUSMENETELMÄT

5.1 Haastattelut

Tutkimuksessa käytetään teemahaastattelua ja haastatellaan Forssan Katukirkon vapaaehtoistyöntekijöitä. Tutkimukseen valitaan 6 haastateltavaa, jotka ovat toimineet aktiivisesti jo useita vuosia yhdistyksessä. Tutkimus on kvalitatiivinen.

Teemahaastattelu on keskustelua, jolla on etukäteen päätetty tarkoitus. Se ei ole tavallista arkikeskustelua. Teemahaastattelussa on erittäin tärkeätä, että haastattelu pysyy haastattelijan hallinnassa. (Tilastokeskus 2011.)

Haastattelut ovat yksilöhaastatteluja ja niihin varataan aikaa 1-2 tuntia/haastateltava. Haastattelut äänitetään ja litteroidaan muistiin. Haastateltavat kuuluvat eri seurakuntiin, ja heidät on valittu otoksena vapaaehtoistyöntekijöistä. Mukana on sekä miehiä että naisia.

Tutkimuksella halutaan saada vastauksia siihen, mikä on vaikuttanut haastateltavien lähtemiseen vapaaehtoistoimintaan. Miten pitkään he ovat olleet mukana, mitä kehitettävää he näkevät toiminnassa ja miten mukaan saataisiin uusia sekä nuoria vapaaehtoisia. Kysymykset on laadittu etukäteen ja niillä pyritään löytämään myös vastauksia siihen, miten vapaaehtoistyö voidaan turvata jatkossakin Katukirkossa. Kysymykset ovat tutkimuksen liitteenä.

5.2 Sisällönanalyysi

Kaikki haastattelut litteroidaan sanatarkasti analysointia varten. Sisällönanalyysillä pyritään selvittämään ja käsitteellistämään saatua aineistoa. Opinnäytetyötä tehdessä kerätään tärkeitä tietoa haastattelemalla myös muita vapaaehtoistyöntekijöitä Katukirkossa, jotta tulos voisi palvella mahdollisimman hyvin vapaaehtoistyötä kehitettäessä.

Sisällönanalyysissä aineistoa tarkastellaan eritellen, yhtäläisyyksiä ja eroja etsien ja tiivistäen. Sisällönanalyysi on tekstianalyysi, jossa tarkastellaan jo valmiiksi tekstimuotoisia aineistoja. Tutkittavat tekstit voivat olla esimerkiksi haastatteluja. Sisällönanalyysin avulla pyritään muodostamaan tutkittavasta ilmiöstä tiivistetty kuvaus, joka kytkee ilmiön laajempaan kontekstiin ja aihetta koskeviin muihin tutkimustuloksiin. (Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto 2011.)

5.3 Johtopäätökset ja arviointi

Tuloksia tullaan hyödyntämään Forssan Katukirkon vapaaehtoistyön organisoinnissa ja toiminnan kehittämisessä. Katukirkon yksi pitkäaikainen vaikuttaja on ollut mukana alusta alkaen. Hän on ollut sekä hallituksen puheenjohtajana että sihteerinä. Hän on myös ollut projektin ohjausryhmässä jäsenenä koko projektin toiminnan ajan ja tuntee toiminnan historiaa.

Alkuperäisaineisto käydään tarkasti läpi ja etsitään samankaltaisuuksia/eroavaisuuksia haastatteluvastauksista. Haastateltavat olen numeroinut erikseen isolla H kirjaimella numerojärjestyksessä.

Haastateltaville kerrotaan avoimesti tutkimuksen toimintaperiaatteista. Haastattelutoimintaa arvioidaan eettisesti ja laadullisesti. Miten haastateltujen vastauksia säilytetään tai miten ne hävitetään. Kirjallisessa opinnäytetyössä ei näy haastateltavien nimiä.

Haastattelut tehdään haastateltavien kotona tai Torikirkossa. Haastattelut pyritään järjestämään mahdollisimman rauhallisessa tilassa ilman ulkopuolista häiriötä. Haastattelut äänitetään nauhalle, josta ne voidaan uudelleen kuunnella ja litteroida. Kysymykset toimitetaan etukäteen haastateltaville.

6 TUTKIMUSAINEISTOA

6.1 Vapaaehtoisten haastattelut

Haastattelukysymyksien avulla tutkittiin, miten vapaaehtoiset ovat lähteneet mukaan toimintaan. Tutkittiin, kuinka kauan he ovat olleet mukana ja mitä he ovat tehneet Katukirkossa. Lisäksi haluttiin saada selville mikä on ollut vaikeata työssä ja mikä on rohkaissut jatkamaan vapaaehtoisena. Yksi tärkeä tavoite oli selvittää, miten uusia vapaaehtoisia saataisiin toimintaan mukaan. Kaikki haastattelut äänitettiin sanelukoneella ja taltioitiin sanatarkasti. Kysymyksiin oli mahdollisuus vastata laajemmin ja kaikki tieto kerättiin talteen. Haastateltavilta kysyttiin 12 eri kysymystä (liite 1), joista puolet oli apukysymyksiä.

Haastateltavat valittiin satunnaisella otoksella vapaaehtoisjoukosta. Kolme vapaaehtoisista oli evankelisluterilaisen kirkon jäseniä, kaksi kuului helluntaiseurakuntaan ja yksi oli vapaakirkon jäsen. Haastateltavissa oli kaksi miestä ja neljä naista.

6.2 Vastauksia kysymyksiin

Olen ottanut vertailtavaksi varsinaiset kysymykset (6/12), joilla on suurempi merkitys tutkimuksen tavoitteen saavuttamiseksi. Aikaisempien tutkimusten mukaan vapaaehtoistyö antaa iloa ja sisältöä elämään (Ruohonen 2003, 42).

Miten olet tullut mukaan vapaaehtoistyöhön ja miten kauan olet ollut mukana? Haastateltavat olen numeroinut H1, H2, H3, H4, H5 ja H6.

Jäädessäni eläkkeelle muutimme Forssaan. Kuulin seurakunnassa mahdollisuudesta tulla mukaan toimintaan, vuonna 1999. (H1)

Osallistuin evankelointikoulutukseen toukokuussa ja Katukirkon toiminta alkoi elokuussa. Ymmärsin, että Katukirkossa oli mahdollisuus pitää evankeliumia esillä, lähdin heti mukaan. (H2)

Samassa talossa asui nainen, joka oli saanut ajatuksen tehdä katutyötä. Olin hoitanut miestäni ja hänen kuollessaan lähdin mukaan kun kuulin, että toimintaa suunniteltiin. Ensimmäinen kokoontuminen oli meidän pihalla. (H3)

Seurakunnasta varmaan kuulin, että Katukirkkotoiminta oli alkanut, heti alussa lähdin mukaan. (H4)

Sinä vuonna tulin mukaan, kun se alkoi Pelastusarmeijassa. Seurakunnasta kuulin asiasta. (H5)

Olin aloittamassa ruokapankkitoimintaa ja Katukirkon toimintaan tulin mukaan 1998. Rakkaudesta lähimmäiseen, koin Pyhän Hengen kehotuksen aloittaa ruokapankkitoimintaa. (H6)

Vapaaehtoistoiminnan viehätys on myös sen toiminnallisuudessa. Aikaisemmissakin tutkimuksissa on esille noussut kolme teemaa. Vapaaehtoistoiminta voi tyydyttää kolmea toivetta *täyttää vapaata, joutilasta, ehkäpä tyhjäksi jäänyttä aikaa, esimerkiksi eläkkeelle siirryttäessä.* (Yeung 2005, 116.)

Mitä olet tehnyt vapaaehtoisena Katukirkossa?

Olen keittänyt kahvia, hankkinut voileipätarvikkeita, siivonnut ja kaikkienkokoista pientä. (H1)

Puhujan paikalle kutsuttiin jo Pelastusarmeijan tiloissa kokoonnuttaessa, keittiöapuna, rukoilevana rinnalla kulkijana. Nykyisin koen haasteeksi myös vapaaehtoisten kohtaamisen ja yhdessä kasvamisen. (H2)

Silloinen diakoniatyöntekijä sanoi, että kai me saadaan yhden leirin ruoka tehdyksi porukalla. Siitä saakka olen ollut leirin

emäntänä, tehnyt voileipiä, hankkinut tavaraa, rohkaissut toisia tulemaan mukaan, siivonnut, kutonut sukkia ja lapasia, ja ollut tukihenkilönä. (H3)

Olen kuljettanut ja hankkinut tavaraa ja ollut säästäjänä. (H4)

Kaikkea mahdollista, esivalmisteluja, tarjoilua, voileipien tekoa, ollut hallituksen jäsenenä, kirjannut lämpötiloja ja siivonnut. (H5)

Aluksi ajoin ruokaa kaupasta. Tehtävä muuttui ja aloin kuljettaa miehiä Torikirkkoon. Hiustenleikkuuta opettelin jo armeijassa. (H6)

Vapaaehtoistoiminta tarjosi myös mahdollisuuden yhteistoimintaan ja auttamiseen, vaikka yksilö halusikin turvata tarkkaan etäisyytensä muihin ihmisiin (Yeung 2005, 114). Keskusteluissa tuli esille, että tekeminen oli moninaista, mutta varsinainen toisen ihmisen kuunteleminen ja kohtaaminen oli jäänyt vähäiseksi.

Mitkä asiat ovat antaneet sinulle voimia työssä?

Kun näkee, että joku saa asiansa eteenpäin. (H1)

Sanan lupaukset ja rukousvastaukset ohjaavat jatkamaan. (H2)

Pyhä Henki antaa voimaa. (H3)

Ihmisarvon tähden, luopumisen haluakin on, ikää on kertynyt. Velvollisuuden tunne, työ on tullut rutiininomaiseksi. (H4)

Rukous ennen kaikkea, perheen tuki. (H5)

No se kun joku tulee uskoon ja raitistuu. (H6)

Vapaaehtoistoiminta nähtiin myös mahdollisuutena ja areenana hengellisenä välikappaleena toimimiselle (Yeung 2005, 117). Hengellisyys koettiin tärkeänä osana vapaaehtoistyötä. Ilman hengellistä aspektia työtä ei olisi

haluttu tehdä. Evankeliointia ja rukousta pidettiin esillä ja se koettiin tärkeäksi, se tuli esille keskusteluissa. Arveltiin, että ilman omaa henkilökohtaista uskoa työhön ei olisi lähdetty.

Mitä olet saanut itsellesi työstä ja mikä on ollut vaikeinta?

Antaessaan saa, iloa ja sisältöä elämään. En osaa sanoa, mikä on ollut vaikeata. Joskus harmittaa sellainen kiittämättömyys. (H1)

Olen huomannut, että vielä on mahdollista kasvaa ja oppia. Olen tutustunut suureen määrään monenlaisia ihmisiä. Elämänkirjo on laajentunut. Hieman hankalaksi koen, että minäkälaisen kuvan annan kristittynä palvelijana. (H 2)

Olen saanut paljon iloa, rauhan sydämeen, uusia ystäviä ja mielekästä tekemistä. Täytyisi saada uusia työntekijöitä mukaan, nuoria työntekijöitä ei ole, olen yrittänyt kysellä. Nuooret kysyvät, että mitä siitä maksetaan? (H3)

En osaa sanoa, sosiaalista kanssakäymistä, on kiva rupertella ihmisten kanssa. Se on hankalaa, kun ei tahdo enää saada tarvaraa mistään jaettavaksi. (H4)

Aina on erilainen päivä, "missäs mää olisin jos en täällä", taivaassa on palkka, "välillä on tullut leipäkin päin naamaa". Vaikeinta on "mankua" toisia mukaan. Joskus menevät yönunet kun miettii että tuleeko työntekijöitä. (H5)

Ihaninta on saada oppia eri kohtaamisista, saa palvella Jumalaa. Vaikeinta ovat ulkoapäin tulevat vaatimukset. Vaikea asia on, kun joku pyytää rahaa ja tietää, ettei rahaa oikein voi antaa. (H6)

Tärkeäksi koettiin myös sanallinen vuorovaikutus, keskustelut ja erilaiset jutustelut eli toiminnan sosiaalisuus sinänsä (Yeung 2005, 115). Vapaaehtoistyö antoi sisältöä elämään ja toi sitä kautta merkityksellisyyttä arkeen. "Olin varmaan torin laidalla pullo kädessä, jos en tekisi mitään hyödylistä", vastasi yksi haastateltava.

Miten mukaan saataisiin myös nuorempia vapaaehtoisia?

Nuorille pitäisi kertoa. Nuorten illoissa pitäisi esitellä asiaa. (H1)

Vastakysymys: Osaammeko/osaanko toivottaa uusia tervetulleiksi ja ohjata myönteisellä asenteella? (H2)

Olen yrittänyt kysellä. Nuoria tarvittaisiin, kun he osavat kieliiä. Viime aikoina on tullut paljon maahanmuuttajia toiminnan piiriin. (H3)

Ei seurakunnissakaan ole nuoria, nuoret haluavat palkkaa. Urheiluseurojenkin on vaikea saada valmentajia (H4)

Uusi uljas sukupolvi, täytyy vaan toivottaa nuorille, että mukaan oppimaan. (H5)

Ei omin voimin, rukoillen ja anoen. Ikääntyvä joukko, nuoria kyllä tarvitaan mukaan. (H6)

Uusien vapaaehtoisten ja varsinkin nuorten mukaan saaminen koettiin hankalaksi. Vahvasti epäiltiin, että nuoret eivät tulisi ilman korvausta ja toisaalta arveltiin, että annettaisiinko heillä tilaakaan toimia Katukirkkotyössä. Mielenkiintoista kuitenkin on, että tutkimustulosten mukaan moni nuori lähtisi mukaan (58 %), jos heitä pyydetäisiin. Toki nuoret vapaaehtoiset ovat suuntautuneet enemmänkin yleisempiin ja jopa globaaleihin kysymyksiin kuin lähialueen asioihin. (Grönlund & Yeung 2005, 171.)

6.3 Avoimet vastaukset

Mielenkiintoisia asioita nousi esille varsinaisten kysymysten ohessa. Yksi yhteinen huoli lähes kaikilla vapaaehtoisilla oli siitä, että mistä saadaan riittävästi tavaraa jaettavaksi maanantai-iltoina. Tavaroiden lahjoittajat

ovat joutuneet luopumaan käytännöistä tiukkojen Eu:n direktiivivaatimusten johdosta. Kaupat eivät enää lahjoita ruokatavaroita, jotka ovat poistettu myynnistä ”viimeisten käyttöpäivien” takia. Yleisesti tiedettiin, että vielä käyttökelpoista ruokaa laitetaan runsaasti kauppojen biojätteen.

Toinen asia, joka nousi esille, oli työntekijöiden ikä. Kaikki haastateltavat olivat reilusti yli kuudenkymmenen, suurin osa yli 70- vuotiaita. Jokainen oli huolissaan siitä, miten nuorempia saataisiin mukaan. Miten työ voi jatkua jos ”nuori uljas sukupolvi” ei lähde toimintaan mukaan.

Toisaalta vapaaehtoisuus voi tarjota ikääntyneelle kokonaan uudenlaisia mahdollisuuksia. Vapaaehtoistehtävä antaa mahdollisuuden olla merkittävä toiselle ihmiselle henkilökohtaisen kokemuksen tasolla. Onnellisuus ei löydy itsekeskeisyydestä vaan kokemusten jakamisesta toisten kanssa. Itsensä toteuttaminen saa tässä vuorovaikutuksellisen luonteen. (Sorri 2005, 139.)

Moni vapaaehtoisista oli jo varsin nuorena osallistunut erilaisiin työtehtäviin. Yksi mieleenpainuvin esimerkki oli avunannosta, miten kolmevuotias tyttö oli kuorinut naapureille perunoita kun vanhemmat olivat navesassa. Naapurit olivat myös opettaneet tytölle kutomista, pärekorin tekoa ja paljon hyödyllisiä taitoja. Perunat tyttö oli kuorinut peukalolla ja siirtynyt aina seuraavaan naapuriin kuorimaan vanhusten perunoita. Päivähoitoasia oli siinä sivussa ratkaistu kätevästi. Yhteisöllisyys oli kuin itsestään selvä asia. Toinen kuvaava esimerkki oli siitä, miten kouluikäinen poika oli noussut varhain aamuisin auttamaan perheen isää ja vasta sen jälkeen oli lähtenyt kouluun.

Yhteistä kaikille haastateltaville oli hengellisyys. Kristillinen päihdetyö ja seurakuntien yhteinen näky työstä oli esillä kaikissa haastatteluissa. Työhön oli lähdetty kutsumuksen pohjalta, kunnia haluttiin antaa Jumalalle.

Raamattua siteerattiin paljon ja sieltä löytyi monia vastauksia kysymyksiin. Elämäntarkoituksen pohdinnan ja hiljentymisen voidaan ajatella liittyvän luontevasti yhteen uskonnollisen elämänkatsomuksen kanssa, eikä ole yllättävää, että kirkon vapaaehtoisina toimivat ja osin myös siihen suhtautuvat arvostavat sitä (Grönlund & Yeung 2005, 186).

6.4 Ekumeniapalkinto

Vapaaehtoistyöntekijöitä oli ilo haastatella. Haastatteluhetket olivat lämminhenkisiä ja rakentavia keskusteluhetkiä. Keskinäinen rakkaus ja yhteenkuuluvuus nousivat esille eri haastatteluissa. Forssan Katukirkolle myönnetty ekumeeninen tunnustuspalkinto vuodelta 2010 on osoitus lähimmäisen rakkaudesta ja pyyteettömästä työstä, jota eri seurakuntien vapaaehtoiset tekevät yhdessä yli seurakuntarajojen. (Suomen ekumeeninen neuvosto 2011.) Osa vapaaehtoistyöntekijöistä koki, että palkinto olisi pitänyt huomioida paremmin myös vapaaehtoisten omissa seurakunnissa. Erään vapaaehtoisen kommentti kertoo asiasta:

Enemmän pitäisi seurakunnissa olla esillä katukirkkotyö, ei vähän ihmiset tiedä monikaan, mitä siellä tehdään ja kuinka aktiivista siellä on. Ekumeniapalkinto jäi liian vähälle huomiolle seurakuntien keskellä.

6.5 Rakennuspalikoita

Tutkimustyö antoi paljon uusia ajatuksia ja nosti esille erilaisia tarpeita ja toiveita. Vapaaehtoiset olivat hankkineet itse tietoa päihteistä televisiosta

ja kirjallisuudesta. Uusinta tietoa haluttiin saada ja sitä toivottiinkin yhteisiin kokoontumisiin. Tärkeäksi oli noussut yhteiset aamukahvit maanantaisin Torikirkolla. Tapaamisissa mietittiin tiiminä hyviä ja huonoja puolia ja yhteistuumiin ratkottiin esiin nousseita ongelmia. Työnohjauksesta oltiin kiinnostuneita, mutta toisaalta arveltiin, että lähtisikö siihen kaikki kuitenkaan mukaan. Yhteiset aamukahvikeskustelut koettiin rakentavina ja tärkeinä hetkinä maanantaisin Torikirkolla.

Maanantai-iltaisina oli selkeä puute henkilöistä, jotka olisivat siivoustyössä mukana iltaohjelman päätyttyä. Siivoustyö koettiin raskaaksi, jos työtä oli tehty pienellä porukalla. Kotiin päästiin lähtemään vasta yhdeksältä, kun ensin oli hoidettu tiskit ja sen jälkeen vielä loppusiivoukset.

Yksi yhteinen huoli oli myös rukouksen vähyys. Yhteistä rukousta oli aiemmin ollut enemmän, viimeaikoina se oli jäänyt työn ohessa vähemmälle. Rukousta ylläpitänyt henkilö oli jäänyt pois toiminnasta ja sitä kautta tärkeäksi koettu rukous oli jäänyt vähiin.

Yhteisiä tiloja toimintakeskuksen kanssa ehdotettiin etsittäväksi. Tärkeänä pidettiin tilojen sijaintia ja kokoa. Nykyiset vuokratilat ovat keskeisellä paikalla ja riittävän suuret hartaushetkiä ajatellen. Ongelmaksi koettiin, että tilat olivat vuokratilat ja oltiin ”toisten nurkissa”.

Mielenkiintoista oli havaita, että opilliset eroavaisuudet eivät haitanneet työtä. Toiminnassa on yhteiset säännöt, jotka oli yhdessä sovittu yhdistyksen perustamisvaiheessa. Yksi yleinen ohje on, että kukin toimijataho pitää evankeliumin sanaa esillä oman vakaumuksensa mukaan veljellisessä rakkaudessa.

Vapaaehtoisten antama oma aika ja vaivannäkö päihdeongelmaisten hyväksi toivat mieleeni talkootyön. Keskusteluista saattoi päätellä, että erilaisia hankintojakin oli tehty omalla kustannuksella työn helpottamiseksi.

7 POHDINTA

Forssan Katukirkolle tehtävän tutkimuksen eräs tavoite oli löytää keinoja uusien vapaaehtoistyöntekijöiden saamiseksi toimintaan mukaan. Haastatteluissa tuli esille, miten nykyiset työntekijät olivat olleet alusta alkaen mukana toiminnassa ja miten he olivat saaneet työn kautta iloa omaan elämäänsä. Yleisesti uskottiin, että jos nuoria saataisiin mukaan, heidän panoksensa olisi maahanmuuttajien ja nuorten parissa tervetullut apu ja lisäarvo työlle. Toiminnan jatkumisen kannalta sitä pidettiin erityisen tärkeänä.

Monet olivat lähteneet mukaan toisten rohkaisemina, Pyhän Hengen johdattamina tai Jeesuksen antaman esimerkin mukaan. Tiedottamista haluttiin lisätä ja uskottiin, että se toisi myös uusia henkilöitä toimintaan mukaan. Yksi vapaaehtoinen arveli, että sitoutuminen kasvaa ja vahvistuu vapaaehtoistyötä tehdessä.

Yhteinen huoli oli ikääntyvä työntekijäjoukko, joilla oli erilaisia sairauksia ja rajoitteita omassa elämässä. Toisaalta se ilo, mikä loisti haastateltavien silmistä, oli aitoa ja todellista. Tuntui, että työtä on tehty yli omien voimavarojenkin.

Katukirkon vapaaehtoistyöstä saa vaikutelman, että se on kutsumustyötä. Yhdessä haastattelussa tuli esille yksi Raamatunkohta, joka sopii hyvin Katukirkon vapaaehtoistyöhön, ”*hyvä mieli on kuin alituiset pidot*”. Aikaisemmat tutkimukset vahvistavat omaa tutkimustyötäni. Iloa ja elämänsisältöä olivat kaikki kokeneet saavansa tehdessään vapaaehtoistyötä, tuskin työtä muuten jaksaisikaan kukaan tehdä.

LÄHTEET

Dufva, V. 2003. Sosiaali- ja terveysterveystöperheet kuvassa. Teoksessa J. Niemelä & V. Dufva (toim.) Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Juva: PS-kustannus, 23-38.

Grönlund, H. & Yeung, A. 2005. Nuorten aikuisten arvot, asenteet ja osallisuus. Teoksessa Nylynd, M. & Yeung, A. (toim.) Vapaaehtoistoiminta, anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Vastapaino, 167-191.

Harju, U-M., Niemelä, P., Ripatti, J., Siivonen, T., Särkelä, R. 2001. Vapaaehtoistoiminta seurakunnassa ja järjestöissä. Helsinki: Edita.

Helander, V. 1998. Kolmas sektori. Saarijärvi: Gaudeamus.

Helsingin metropoliitta, Ambrosius 2011. Ihmisarvoa ei voi ottaa tai antaa pois, Helsingin sanomat 14.9, A Kotimaa.

Hiilamo, H & Hiilamo, K. 2007. Apua? Lähimmäisyyden perusteet. Helsinki: Kirjapaja.

Kirkkohallitus 2005. Suomen evankelisluterilainen kirkko. Saatavissa <http://www.sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/o/file/kirkonpaihdestra.pdf> .Luettu 5.4.2011

Kirkkohallitus 2011. Suomen evankelisluterilainen kirkko, diakoniatyö. Saatavissa, <http://www.sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp2?open&cid=content649AO>.Luettu 21.4.2011.

Lehtinen, S-T. 1997. Vapaaehtoistoiminta-kasvava voimavara. Helsinki: Kansalaisareena.

Lund, P. 2006. Torjuttu toivottomuus. Juva: PS-kustannus.

Markkola, P. 2005. Kristillissosiaalinen työ, kansalaisaktivismi ja naiset 1800-luvulla. Teoksessa Nylund, M. & Yeung, A. (toim.) Vapaaehtoistoiminta, anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Vastapaino, 39-57.

Niemelä, J. 1996. Usko, hoito ja toipuminen, tutkimus kääntymyksestä ja kristillisestä päihdehoidosta. Jyväskylä: Stakes.

Nylund, M. & Yeung, A. 2005. Vapaaehtoisuuden anti, arvot ja osallisuus murroksessa. Teoksessa Nylund, M. & Yeung, A. (toim.) Vapaaehtoistoiminta, anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Vastapaino, 13-38.

- Peltonen, M. 2006. Alkoholi ja suomalaiset 1900-luvulla. Teoksessa M. Peltonen, K. Kilpi & H. Kuusi (toim.) Alkoholin vuosisata, suomalaisten alkoholiolojen käännettä 1900-luvulla. Helsinki: SKS, 7-15.
- Porkka, S-T. 2009. Työnohjaamisen taito, oppikirja vapaaehtoistyön ohjaajalle. SMS-tuotanto Oy.
- Porio, A & Porio, I. 2002. Ystävää auttaa, opas lähimmäiselle. Helsinki: Kirjapaja.
- Rasinaho, K. 2006. Alkoholin salakauppa Helsingissä vuosina 1919-1932. Teoksessa M. Peltonen, K. Kilpi & H. Kuusi (toim.) Alkoholin vuosisata, suomalaisten alkoholiolojen käännettä 1900-luvulla. Helsinki: SKS, 20-48.
- Ruuhonen, M. 2003. Järjestöt vapaaehtoistoiminnan areenoina ja mahdollistajina. Teoksessa J. Niemelä & V. Dufva (toim.) Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Juva: P-S kustannus, 25-48.
- Salminen, M. 2008. Sadan vuoden inhimillisyys, pelastusarmeija kovaosaisten miesten auttajana. Helsinki: Like.
- Sininauhaliitto 2011. Kristillisen päihdejärjestön keskusliitto. Saatavissa, http://www.sininauhaliitto.fi/verkkolehti/uutiset/ihmiset/tutkimus_kertaluontainen_vapaaehtoistyö. Luettu 5.9.2011.
- Sjöblom, S. 2006. Kohti projektoitunutta julkishallintoa. Teoksessa K. Rantala & P. Sulkunen (toim.) Projektityhteiskunnan käänttöpuolia. Helsinki: Gaudeamus.
- Sorri, H. 2005. Elämän käänneet. Arvojen ja identiteetin muutokset. Teoksessa Nylund, M. & Yeung, A. (toim.) Vapaaehtoistoiminta, anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Vastapaino, 126-140.
- Suomen ekumeeninen neuvosto 2011. Saatavissa, <http://www.ekumenia.fi>. Luettu 16.5.2011.
- Särkelä, T. 2003. Järjestöt kansainvälistyvässä maailmassa. Teoksessa J. Niemelä & V. Dufva (toim.) Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Juva: PS-kustannus, 98-115.
- Tilastokeskus 2011. Saatavissa <http://www.stat.fi/virsta/tkeruu/palaute.html> Luettu 11.10.2011.
- Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto 2011. KvaliMOTV. Saatavissa http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2.html Luettu 11.10.2011.

Yeung, A. 2005. Vapaaehtoistoiminnan timantti. Miten mallintaa motivaatiota. Teoksessa Nylund, M. & Yeung, A. (toim.) Vapaaehtoistoiminta, anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Vastapaino, 104-125,

LIITTEET

LIITE 1/1

HAASTATTELUKYSYMYKSET

1. Miten olet tullut mukaan vapaaehtoistyöhön?
2. Kuinka kauan olet ollut mukana työssä, (oma ikä)?
3. Mitä olet tehnyt vapaaehtoisena Katukirkossa?
4. Onko tehtäväsi muuttunut vuosien aikana?
5. Oletko saanut ohjausta ja tietoa päihteistä?
6. Mitkä asiat ovat antaneet sinulle voimia työssä?
7. Miten haluaisit kehittää vapaaehtoistyötä Katukirkossa?
8. Mitä olet saanut itsellesi vapaaehtoistyöstä?
9. Mikä on mielestäsi parasta/vaikeinta vapaaehtoistyössä?
10. Miten mukaan saataisiin myös nuorempia vapaaehtoisia?
11. Onko työnohjausta järjestetty?
12. Haluatko sanoa jotain mitä ei kysymyksissä tullut esille?